

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

15. Quomodo is, qui per ignora[n]tiam peccat, à pœna legis sit liber.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

fentiri. Quodcumque igitur est ignorantia rerum credendarum, licet vitiosa, crassa alioqui, vel affectata, error in fide est, non tamen hæresis, si sit animus paratus ad correctionem, & emendationem erroris. Hæresis igitur est ex numero eorum peccatorum, quæ, ut paulò ante iam dixi, in mente, & animo perficiuntur, & specialem, & expressam voluntatis electionem, & propositum deponunt.

Decimò quæritur, An quando ignorantia est probabilis, & iusta, orta tamen ex culpa, vel causa voluntaria, qualis est sæpenumero ebrietas, vel infania, quæ prorsus hominem vsu rationis spoliât, peccata per huiusmodi ignorantiam commissa, sint eiusdem speciei, tunc quando in ebrietate, vel amentia, vel somno committuntur, cuius scienter admissa. Duæ sunt opiniones. Prima asserit esse eiusdem speciei. Hæc opinio eo innititur argumento, quod mala opera eiusmodi ab ebrijs, vel insanis commissa, peccata non sunt solum in causa, & origine, sed etiam quando in ebrietate, vel infania admittuntur: quare cum peccata sint, in eadem specie reponi debent, cuius essent, si scienter fierent, saltem sint peccata, quibus proximè ius naturale violatur. Ratio huius opinionis est, quia huiusmodi mala opera sunt voluntaria, nõ quidem per se, sed per aliud, nimirum per causam suam, à qua originem ducunt. Secunda opinio ait, non esse eiusdem speciei. Et hæc sententia id fundamenti, ac præsidij habet, quod ignorantia probabili huiusmodi mala excusantur, & solum sunt peccata in causa, & origine, quam consequuntur. Sic Caietanus, & Cordubensis; existimant enim non esse peccata, quando sunt, sed in sua causa, & principio peccati rationem habuisse, ac tunc non eandem speciem mali fortita, quam haberent, si scienter admitterentur, sed solum fuisse peccata quòd sint actus temere, & cum periculo aliorum facti. Hæc opinio mihi partim probatur, partim non item:

15 placet quidem in eo quod ait, non esse peccata nisi in causa, & origine, ut supra demonstratum est, quoniam huius generis mala nullam aliam deformitatem habent præter eam, quam ex suo principio, origine, & causa contraxerunt: ea enim causa data, postea huiusmodi mala naturaliter consecuta sunt, & solum sunt effecta peccati, non autem peccata: siquidem in potestate ebrijs, vel insanis non fuit, ut euitarentur, & ideo causa, & origo istiusmodi malorum fuit voluntas prior, quæ eo ipso quod dicta mala probabiliter subsequutura præiudicavit, fuit temeraria, & periculosa. Hinc est, ut ebrietas voluntaria non solum damnetur, ut ebrietas sed etiam ut temeraria, & periculosa, & noxia: in quo peccatum esset, etiam si præuisa mala casu aliquo non contigissent. Falsum tamen est, quod docet secunda opinio, hæc peccata non esse eiusdem speciei. Nam ut supra dixi, etsi causa, & periculum homicidij non est homicidium verè, & propriè: periurij periculum non est periurium directò, & expressè, si re ipsa periurium non sequatur, sed solum in causa: attamen quando homicidium, furtum, vel periurium ex causa, vel periculo voluntario re ipsa existit, verè, & propriè homicidium, furtum, vel periurium est, quoniam sufficit si in causa, & principio sit volu-

tarium: non enim requiritur, ut sit voluntarium directò, & per se, quemadmodò hæcenus ostendi contra Caietanum. Veluti si Titius scièter sagittam emittens, vel venenum porrigens, Caium interimat, homicida est verè, & propriè, licet solum voluntarium sit homicidium in causa, affectu, & animo. Quod si casu aliquo impedita mors Caij non esset consecuta, re homicida nõ fuisset: sed sagitta iactus temerarius, & periculosus; veneni item subministratio periculosa, & maligna. at vero ut prædixi, causa, & periculum peccati in eadem specie peccati reponitur, in qua esset ipsum peccatum, si re consecutum fuisset: ac nihil obstat, si non sequatur casu impeditum, si cut voluntas furandi, licet casu impedita, non compleatur, eiusdem speciei est, cuius est furtum: sic iactus sagittæ temerarius cum periculo necis alterius præuiso, licet non optato, in specie homicidij reponitur, tametsi homicidium nunquam contingat.

Cap. XV.

Quomodo is, qui per ignorantiam peccat, à pœna legis sit liber.

PRIMO quæritur, An qui ex ignorantia, mala fide peccat contra legem diuinam, vel naturalem, ignorans tamè omninò pœnam ipsius legis, sit liber ab ea. Respondeo, Primò, Rem esse compertam, Titium bona fide, & probabiliter ignorantem ius diuinum, vel naturale non peccare, quia id non sponte, & voluntate, agit, & proinde liberum esse ab omni pœna legis, non obtemperantibus irrogata. Secundò, Si Titius sciens legem diuinam, vel naturalem, ignarus tamè pœnæ Iure diuino, vel naturali debita peccato delinquat, huiusmodi pœnæ subeunda subijcitur, quare quicumque, etiam Gentiles, qui ius diuinum, vel naturale perumpunt, quamuis inferorù pœnas ignorent, eo ipso sunt æternis supplicij obligati, & obnoxij: quoniam obligatio hæc non oritur ex consensu Gentilium contra leges, & iura peccantium, sed ex potestate Dei, qui tales pœnas peccantibus iure constituit. Deinde quicumque scienter ius diuinum, vel naturale perfringit eo ipso spontè sese obstringit Deo legislatori ad pœnam peccato debitam luendam. Nam eo ipso, quod scienter leges, & iura cõtemnimus, cognoscim⁹ nos oportere eas pœnas perferre, quas peccata promerentur, quamuis ignoremus distinctè, & præcisè eas futuras esse perpetuas. Præterea quicumque scienter delinquit, sponte sua & voluntate consentit in causa, ob quam pœna peccato debetur: quia peccatum est causa, ob quam malefacta puniuntur. Constat ex dictis Titium, ex ignorantia voluntaria contra ius diuinum, vel naturale peccantem, obstrictum & obligatum manere ad pœnam æternam apud inferos sustinendam, quamuis eam ignoret: quia is qui peccat ex ignorantia eiusmodi, sponte & voluntate delinquit, ut ex prædictis apertè concluditur.

Secundò quæritur, An si Titius sciens ius diuinum, vel naturale, peccet, ignorans pœnam Iure civili irrogatam ipsi, qui ius diuinum, vel naturale conuellunt, sit Iuris civilis pœnæ subiectus; Respondeo, Rem esse certam huiusmodi culpæ

eum subiectum manere etiam poenis Iure ciuili constitutis in eos, qui Ius naturale contemnunt. Sic enim fures suspenduntur ob furtum, homicidæ gladio necantur, hæretici igni exuruntur, alij relegantur, alij bonorum publicatione, & confiscatione damnantur: quia sufficit si is, qui peccat, nouerit, opus quod facit, cum Iure diuino, vel naturali pugnare, & se leges ipsas ac iura labefactare: poenæ enim licet Iure ciuili irrogentur, non ex consensu peccantium pendent, sed auctoritate Principis imponuntur, ne delicta maneant impunita, & ne boni vexentur à fontibus, vt improbi, & facinorosi deterreantur à vitijs, ac vt omnes in officio contineantur.

Tertio queritur, An si quis contra ius diuinum, vel naturale delinquat scienter, vel per ignorantiam culpa sua, vel mala fide contractam, sed ignorans ius Canonicum afficiens excommunicatione omnes, qui non obtemperant, incidat in excommunicationem iure illo Canonico constitutam; Respondeo, Duas esse in hac controuersia opiniones, tum inter iuris Canonici interpretes, tum inter Theologos. **Prima** asserit quodcumque ius Canonicum commune prohibet aliquid alioqui iure diuino, vel naturali damnatum, si quis peccet sciens ius diuinum, vel naturale, quamuis bona fide ignorans ius Canonicum excommunicationem constituens, eum incurrere in excommunicationem. Verbi Gratia; Titius scienter vulnerauit Caium clericum, ignorans tamen bona fide ius Canonicum excommunicatione puniens clericorum percussores, licet nouerit Caium esse clericum siue hominem, incidit in excommunicationem iure irrogatam. Et idem a iure huius opinionis auctores esse dicendum in cæteris similibus. Veluti si quispiam scienter, vel ex ignorantia voluntaria furtum rei sacræ committat, & ignoret bona fide ius Canonicum fures etiam sacrarum excommunicatione afficiens, nihilominus excommunicationem contrahit. Sic sentiunt inter Theologos, Scotus, Gabriel, Adrianus Maior, Cordubensis: inter Canonici iuris consultos Glossa, Ioan. Andreas, Ancharanus, & Imola, Couarruias: & inter iuris ciuilibus interpretes, Bartolus, Baldus, Cynus, Socinus, Iafon: inter Summistas Rosella. **Probant** in primis, quia qui scienter, aut vltro ius diuinum, vel naturale contemnit, spontè se subijcit poenæ Principis, vt quæstione superiori iam dixi de poenis iuris ciuilibus: hac enim ratione fures, & homicidæ iuris ciuilibus poena debita puniuntur. Deinde quia poenæ, quas male agentibus leges irrogant, non sunt ex consensu peccantium, sed sunt auctoritate Principum constitutæ. **Item** quia quicumque delinquit, se obligat legillatori, ac se legis poenæ subijcit, & subijcit, quam culpa promeretur: sed peccata lethalia contra ius diuinum, vel naturale commissæ quamcumque poenam etiam excommunicationis merentur. **Postremò** quia contra ius diuinum, vel naturale peccantes alijs poenis Ecclesiasticis tenentur obstricti, vt potè irregularitatis, depositionis, degradationis, infamix, priuationis officij, amissionis beneficij, confiscationis bonorum: licet huiusmodi poenæ, & Ecclesiasticæ leges, quibus irrogatur bona fide absque culpa ignorentur. **Secunda opinio** ait, huius-

modi reos sine vlla culpa ignorantes ius commune Canonicum prohibens, quod alioqui scitur diuino, vel naturali iure damnatum, non incidere in excommunicationem iuris. Sic inter Theologos sentiunt Sotus, Ledesmus, Cæstrus, Angelus, Antoninus, Syluester, Tabienfis: inter Canonici iuris interpretes Antoninum Panormi, Philipp. Felinum, & alios citat Couarr. in c. Alma mater. de sent. excommuni. in c. p. 1. §. 10. num. 8. & sequ. & Adrian. 4. q. 3. de clau. §. sed magis dubium in 7. exceptione, & hoc etiam sentit Nana. in Manual. c. 27. num. 16. & sequen. **Atque hæc opinio est magis æquo, & bono consentanea**, licet prior forsitan magis cū iure congruat. Quare hæc posterior videtur eligenda cum sit æquior, ac mitior. Et non leui ratione probetur. Is enim, qui peccat sciens ius diuinum, vel naturale, ignorans tamen bona fide ius Canonicum, agit quidem contra Dei, aut contra rectæ rationis, & naturæ legem, non tamen facit contra Ecclesiam, cum Ecclesiæ ius, & legem ignoret: sed excommunicatione constituitur in eos, qui Ecclesiæ non parent. **Item** durum est dicere, Titium scienter clerico vulnus infligentem, ignorantem tamen ius Ecclesiæ interdicentis, ne clerici pullentur, percutiantur, vulnerentur, in excommunicationem incurrere. **Item** si Titius rem sacræ scienter fureretur, ignorans tamen sine culpa ius & legem, siue canonem Ecclesiæ rei sacræ furtū interdicentis, non videtur in excommunicationem incidere, siquidem contra ius Ecclesiæ non facit, nec canonem Ecclesiæ violat, quamuis in legem naturæ delinquat.

Ad ea verò quæ principio obiecta sunt; **Respondeo**, esse specialem rationem in poena excommunicationis, quæ non est in alijs poenis; quoniam excommunicatio constituitur in eos, qui non obtemperant Ecclesiæ decretis ac legibus: sed is qui huiusmodi iura, & leges iuste, & probabiliter ignorat, contra ea facere non censetur. At verò cæteræ poenæ specialem huiusmodi contemptum, aut contumaciam non postulant, sed sola Principis potestate irrogantur, & proinde sola auctoritate Principis iuris diuini, vel naturalis neglectio, & violatio, poena debita videlicet exilio, carcere, verberibus, fustibus, aut etiã morte multatur. **Si obijcias** in cap. Vt animarum, de constitutionibus in 6. aperte dici. *Vt animarum periculis obuietur sententij per statuta quorumcumque Ordinarium ligari noluntis ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Ex quibus verbis colligi, videtur à contrario sensu ligari, & affici ignorantes sententij, & poenis iuris Canonici communis, etiam quando ignorantia est iusta, & probabilis ipsius iuris Canonici, si alioqui id, quod fit, scitur iure diuino, vel naturali esse prohibitum. Hoc argumèto plerique primæ opinionis auctores, vt Glossa, & Ioan. Andreas, Bartolus, Ancharanus, Imola, Adrianus, Maior, Rosella, Cordubensis, & alij, quos partim citat Couarr. in c. Alma mater. de sentent. excomm. in c. p. 1. §. 10. num. 8. & partim citat ipse Cordubensis de ignorantia. q. 27. prop. 1. post tertiam rationem, permoti sunt ad asserendum, non esse idem de iure communi, quod de statutis Ordinarium: ita vt cum ius commune excommunicationis poenam constituit ob delictum iure diuino, aut naturali alioqui damnatum, igno-

rantes

Baldus,
Cynus So.
cin Iafon
quos refert
Couarr. tan
dem Rosel.
la. ignoran
tia in addi
tio. concl. 3.
hanc putat
vt tutor è
viffo de ex
com. nu. 8.
Sot. 4. d.
2. 2. q. 1. a. 2.
casu. 4.
prop. 3. Le.
des. 4. p. 2.
q. 24. ar. 6.
Cæstr. lib.
2. de legib.
p. 1. c. 14
Angel. ex
communi. 7
casu vlt. n.
3. Anton. p.
3. tit. 24. c.
33. ad fin.
Sila igno
rantia. q. 8
vers. 3. Ta
bien. excō
muni. 7. n. 2

Scot. 4. d. 6
q. 8. ar. 1.
Gab. 4. d. 6
q. 2. ar. 3.
dub. 8. A
drian. 4. de
clau. q. 7.
§. sed mag
is dubiū.
Maior. 4.
d. 18. qua.
4. Dried.
quæ citat
Couarru.
in c. Alma
mater. p. 1.
§. 10. nu. 11.
Cordu. lib.
2. qua. 27.
Glossa. 10.
Andr. An
char. Imo.
quos par
tim citat
Adrianus,
partim Co
uarruias
locis citat.
& Bart.

rantes etiam bona fide ius Canonicum, excommunicationem contrahant, & ad hoc sufficere iuris diuini, vel naturalis notitiam. Si verò sint statuta Ordinariorum, in excommunicationem nequaquam incidere, qui ius diuinum, vel naturale perfringit, si statuta eiusmodi sine vlla culpa nesciat. Probat hoc. **Primo**, Quia in iure argumentum à sensu contrario ductum vim habet; sed in cap. citato, Vt animarum, specialiter constituitur de statutis Ordinariorum, ergo ius commune non est eo capite abrogatum. **Deinde** si ius commune in ea capitis prædicti constitutione comprehenderetur, frustra esset expressum per statuta quorumcumque Ordinariorum, breuius dici potuisset sententijs cuiuscunque iuris, aut legis nolimus ligari ignorantes. **Item** quia est specialis ratio in statutis Ordinariorum, quæ cum plurima sint, & passim edantur, ac frequenter occurrant, multorum absque dubio conscientias obstringerent; & ideo huic tanto periculo Pontifex sua auctoritate, & lege consulit. At vero canones, leges, & iura communia, ne tam multa cõduntur, nec passim se nobis obijciunt: nec tam frequenter iuste, & probabiliter ignorantur. **Ceterum** his nihil obstantibus dicimus, in pœna excommunicationis, Interdicti, & Suspensionis, quæ fertur ob contumaciam, aut contemptum, nõ autem ob infamiam, pœnam, vel animi, aut corporis vitium, idem esse iuris, siue sit lex Canonica communis puniens delictum alioqui diuino vel naturali iure damnatum, siue sit statutum Ordinariorum, quia in vtroque est eadem ratio: & prædictæ pœnæ non tantum diuine legis, vel naturalis, sed etiam Canonice, & Ecclesiasticæ contemptum, & hominis cõtumaciam non obtemperantis decretis Ecclesiæ requirunt. At cum ignorantia iusta, & probabilis, non stat huiusmodi contumacia, vel Ecclesiæ iniqua contemptio: siquidem eius lex bona fide ignoratur, licet ius diuinum, vel naturale sit notum.

Ad obiecta verò ex cap. Vt animarum; Respondeo, Argumentum à contrario sensu ductum in iure non semper esse firmum, & certum; præsertim si ex ipso iure contrarium colligatur, aut si specialis ratio oppositum prorsus ostendat. **Ad secundum respondeo**, Male Syluestrum, & quosdam alios, qui nostram sententiam sequuntur asserere, in cap. citato, Vt animarum, appellatione Ordinariorum etiam intelligi ipsum Summum Pontificem, qui est conditor iuris Canonici communis: quia, inquit, etiam Romanus Pontifex est Ordinarius Iudex. Sed verè falluntur in hoc: nam Ordinarius in iure non accipitur nisi is, qui in certa Ciuitate, Prouincia, vel loco iurisdictionem certis limitibus cõtentam, & veluti quibusdam cancellis circumscriptam habet: & potestatem exercet: at Romanus Põtifex in omnes prouincias, & loca in tota Christianorum ditione, & imperio cõstitutus ius habet, & auctoritatẽ. Quare meo iudicio in cap. citato. Vt animarum, &c. Speciale ius est cõstitutum, ne statutis pœnis Ordinariorũ ignorantes teneantur obstricti. Et constitutio intelligi debet non quidem de pœnis excommunicationis, Suspensionis, aut Interdicti: quia vt ante iam dixi, his nõ afficiuntur, qui contra ius Canonicum commune per iustam, & pro-

babilem ignorantiam aliquid faciunt, ac proinde in hac parte statutum à iure communi non distat: sed intelligitur de ceteris pœnis, quæ solent statutis Ordinariorum peccantibus irrogari. **Ad tertium respondeo**, Pœnam excommunicationis non contrahere ignorantes statutum Ordinariorum pœnale, propterea quod excommunicatio specialiter hominis contumaciam, vel legis contemptionem requirit. *c. nemo Episcoporum. 11. q. 3. c. c. sacro. de sen. excom.* quæ ratio locum etiam habet in quocunque iure communi pœnali Canonico, dummodo sine culpa, bona fide nesciatur.

Quartò queritur, An, quando statutum Ordinarij excommunicationis pœnam in malefactum alioqui diuino, vel naturali iure prohibitum constituit, ea afficiatur is, qui scienter peccat in ius diuinum, vel naturale, Ordinarij statutum probabiliter ignorans? Duæ sunt opiniones. **Prima docet**, eum in excommunicationem incurrere. Sic sentiunt quidam ex ijs, qui generaliter existimant peccantem in ius diuinum, vel naturale pœnas contrahere iure humano scripto irrogatas, delictis ipso iure diuino, vel naturali dånatis, quamuis ius humanum probabiliter ignoretur. Sic enim in vniuersum censet glossa, Scotus, Bartolus, Baldus, Cynus, Socinus, Couarruias, Iafon; non tamen idem censent inter Theologos, Adrianus, Driedonius, Cordubensis, Maior, inter Canonicos iuris consultos, Ancharanus, & Imola. **Secunda opinio tradit**, non incidere in excommunicationem. Sic Ioan. Andreas, Geminianus, Antonius, Philippus, Panormitanus, & Felinus; Inter Summistas, Angelus, Syluester, Rosella, Tabienfis, Nauarrus; Inter Theologos Sotus, Ledesmus, & Victoria. **Quæ quidem opinio verior mihi videtur**, nec solum cum æquo, & bono magis cõuenit, sed iuri etiam ipsi magis est cõsentanea. Quoniam in cap. Vt animarum, apertè definitur, pœnas constitutas statutis Ordinariorum, non afficere eos, qui probabiliter ignorant. Vbi constitutio nihil distinguit, sed vniuersè, ac generatim decernit. Immo statim subiungit, statuto pœnali Episcopi, quo in omnes, qui furtum cõmiserint, excommunicationis sententia fertur, ac pronunciat, non teneri subditos furtum extra ipsius Episcopi diocesim admittentes. Ex quibus verbis colligitur, in eo capite agi de statutis pœnalibus Ordinariorum puniẽtibus furtum, quod alioqui diuino, & naturali iure prohibetur. **Nec mihi probatur sententia Couarruiæ dicentis**, præfatam Constitutionem in duas partes esse distinguendam, quarum prior generalis est, definiens statutum Episcopi minime ligare ignorantes, si probabili, & iusta ignorantia laborauerint: in hac parte nequaquam, inquit ille, ponit Pontifex exemplum in furto alioqui naturali, & diuino iure damnato. Ex quo efficitur, ait vt hæc pars sit generaliter intelligenda, posterior verò pars, vbi subiicitur exemplum de statuto Episcopi, furtum alioqui diuino, & naturali iure prohibitum pœna mulstantis, non agit de ignorantibus, sed de hominibus non subiectis Episcopo extra diocesim furatibus, qui nec tenentur pœnali Episcopi statuto, nec vllõ modo statuti pœna afficiuntur. Hæc sententia, inquam, Couarruiæ tanquam absque fundamento solido, ac firmo tradita, meo iudicio

Couar in
c. alma ma
ter, de sent.
excom. in 6
p. 1. §. 10. n.
8. Et seq.
vbi reli.
quos citat.

merito constitatur: quia aperte constitutio loqui videtur in vtraque parte de statuto Episcopi furum excommunicatione mulctantis. Quare si queratur generaliter an prædicto capite Constitutio solū debeat intelligi de statutis Ordinariorum pœnalibus punientibus aliquid nõ alioqui communi iure prohibitum; Respondeo, vt paulò ante iam dixi, in hac re duas esse opiniones, vna ait, in prædicto capite non comprehendi pœnalia Episcoporum statuta punientia factum alioqui communi iure damnati; quapropter iuxta hanc sententiam, statutis Ordinariorum pœnalibus puniri possunt, & debent ignorantes ea probabiliter, si scienter deliquerint in ius diuinum, vel naturale: nam constitutio solum habet locum in statutis punientibus factum nullo communi iure prohibitum. Altera opinio censet constitutionem intelligi generaliter, ita vt eius sensus sit, quando cunque sunt statuta Ordinariorum pœnalia punientia aliquod factum siue alioqui communi & veteri, siue nullo antiquiori iure damnatum, ea nõ tenent, ac ligant ignorantes illa sine culpa bona fide, & qui ea violauerint, si peccatum fuerit contra ius diuinum, vel naturale, non sunt statuti pœna puniendi. Atq; hæc est verior opinio, quia constitutio nihil distinguit, sed generaliter tantum decernit, statutis Ordinariorum pœnalibus nequaquam ligari ignorantes, nisi quãdo eorum ignorantia fuerit affectata, vel crassa.

Sextò queritur, An peccantes ex ignorantia voluntaria, & vitiosa, scilicet affectata, vel crassa in ius Canonicum excommunicationem constituens in eos, qui nõ obtemperant, incidant in ipsam excommunicationem? Quæstionem mouet, quod sententia excommunicationis non fertur in aliquem, nisi ob eius contumaciam, aut legis, inrisq; contemptum: Sed hominis contumacia, aut legis contemptio non est, nisi malum quis faciat speciali voluntate, & studio violandi Superioris præceptum, aut causa despiciendi id, quod lege imperatur, quæ voluntas, esse non potest, nisi ex certa scientia. Respondeo, Rem esse planam, ad excommunicationem sufficere, si peccatum sit ex ignorantia mala fide contracta, videlicet affectata, vel crassa contra ius canonicum admissum. Nam in cap. Vt animarum, ante citato aperte habetur; Statutis Ordinariorum (& multo maiori ratione legibus communibus) ligari, & teneri ignorantes, si ignorantia fuerit affectata, vel crassa. Et hoc ipsum ratio demonstrat, quia ignorantia affectata, & crassa in iure est lata culpa, & negligentia: sed lata culpa cum dolo æquatur in iure. dolo autem, aut est expressus, & specialis, qui dicitur verus, aut est tacitus, & implicitus, qui iurisdictione dolo habetur, qualis in eo, qui peccat ex ignorantia affectata, vel crassa. Item contumacia alicuius, vel legis contemptio, aut est expressa, & hæc continet certam legis, aut præcepti noticiam: aut est tacita, & implicita, & hæc est in eo, qui ex ignorantia affectata, vel crassa præceptum infringit, aut legem. Excommunicationis autem pœna, quæ delictis iure ipso irrogatur, expressum, & specialem legis contemptum, aut hominis contumaciam non postulat, sed tacitam, & implicitam tantummodo requirit.

Septimò queritur, An qui delinquit in ius ca-

nonicum ex ignorantia probabili, & iusta ipsius iuris, incidat in alias pœnas eo iure constitutas; vt potè in pœnas, quas vocant irregularitatis, de positionis, degradationis, amissionis beneficii, & officij, publicationis, siue confiscationis honorum. Respondeo, ex communi sententia iuris Canonici Doctorum, & Theologorum, & Summistarum, pœna irregularitatis affici etiam ignorantes bona fide, quãdo irregularitas contrahitur ob defectum, vt autem sacramenti. Vt si quis per ignorantiam corruptam sœminam in matrimonium ducat, vel adulteram vxorem suam cognoscat, est digamus, & irregularis. Item quãdo irregularitas contrahitur ob vitium naturalium, ob defectum ætatis, vel ob vitium, aut morbum corporis, vel animæ, vel ob defectum idoneæ, & conuenientis literaturæ, vel libertatis, vel lenitatis, nam ex his singulis irregularitas contracta nõ tam vere pœna est, quam impedimentum Canonicum, quò ij, qui sunt his vitij affecti, à sacris ordinibus arcentur, & ab eorum ministerio excluduntur. Idem iuris est quãdo quis irregularitate ob infamiam afficitur. Cæterum aliquando etiam irregularitatem sustinet quis ob delictum, quamuis ignoret probabiliter sine culpa ius canonicum irregularitatem constituens. Vt si quis sciens se excommunicationis maioris sententia, & vinculo constructum, pœna Interdicti, vel Suspensionis affectum, sacrum ordinem suscipiat, irregularitatem contrahit, etiam si probabiliter ignoret, irregularitate affici eos, qui sic sacris initiatur ordinibus: vt colligitur ex cap. Cum illorū, De sententia excom. Vbi rogatus Pontifex de quibusdam, qui cum scirent se esse excommunicatione maiori ligatos, ordines susceperunt; Responderet, si id scienter egerint, perpetuò deponi debere: Si verò factum ignorauerint, quia sui delicti memores nõ fuerint, vel ius nescierint, quo Ecclesia excommunicatos ab ordinibus repellit, cum illis dispensetur. Hęc ibi. Si ergo iuris relaxatione indigebant, in pœnam proculdubio irregularitatis incurrant. Nec mihi probatur quod tradit Sotus, Pontifex ibi loqui de ignorantia probabili, & iusta, de hac enim nulla poterat esse dubitatio, nec opus erat Pontificem consulere. Irregularitas igitur, quia est impedimentum canonicum, contrahitur etiam si ad sit ignorantia bona fide iuris eam constituentis. Idem iuris est, si quis sciens se maiori excommunicatione teneri, aut esse suspensum, vel interdictum, rem diuinam fecerit: sic enim irregularis, licet probabiliter ignoret, tales affici irregularitate. Item si quis sciens se esse salutari baptismate renatum, iterum baptismatis vnda lustratur, aut scienter baptismum ministrat alteri, qui est baptismate ablutus, incidit in irregularitatem, quamuis sine culpa, bona fide ignoret irregularitatem contrahi. De his omnibus suo loco plenius, ac fusius differemus. Item si sit pœna legis, vt contractus rescindantur, vel alia pacta, & conuenta similia dissoluantur aut sint irrita, & inania, eam pœnam etiam ignorantes probabiliter sustinere iure coguntur. Idem iuris est, si lex pœnam irrogat, qua statuitur, ne quis faciat suos certę rei fructus, vel ne sibi beneficium, officium, administrationem vë Ecclesiasticã, aut aliam similem facultatem iuris possit acquirere.

Sot. 4. d.
25. art. 3.